

A decorative graphic on the left side of the page. It consists of a large blue triangle pointing right, followed by a series of smaller triangles in light grey, green, and blue, creating a sense of movement and depth.

Granskning av avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning

Rapport

Älvsbyns kommun

2026-06-16

Antal sidor 15

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
3	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
3.1	<i>Avgränsning och ansvarig styrelse/nämnd</i>	6
4	Revisionskriterier	6
5	Metod	6
6	Resultat av granskningen	7
6.1	<i>Ansvarsfördelning</i>	7
6.1.1	Kommunfullmäktiges viljeinriktning och ansvarsfördelning	7
6.1.2	Tydliggörande av inköps- och upphandlingsprocessen	8
6.1.3	Bedömning	9
6.2	<i>Identifiering av risker/brister i processen</i>	9
6.2.1	Systematiskt förekommande kontroller och analyser	9
6.2.2	Planer för intern kontroll	9
6.2.3	Bedömning	10
6.3	<i>Inköp, avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning</i>	11
6.3.1	Registeranalys	11
6.3.2	Avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning	11
6.3.3	Bedömning	13
6.4	<i>Information och utbildning</i>	13
6.4.1	Bedömning	14
6.5	<i>Uppföljning och utvärdering</i>	14
6.5.1	Bedömning	14
7	Samlad bedömning och rekommendationer	15

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning fått i uppdrag av Älvsbyns kommuns revisorer att översiktligt granska kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2026.

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen inte har antagit styrande dokument som konkretiserar fullmäktiges upphandlingspolicy. Kommunstyrelsen har inte heller säkerställt följsamhet till kommunfullmäktiges policy och riktlinjer. Samtidigt saknas begränsningar för avrop från ramavtal, trots att dessa kan avse betydande belopp.

Vidare har kommunstyrelsen identifierat risk för bristande lagefterlevnad för direktupphandlingar och för bluffakturor under år 2025 och avtalskännedom för år 2026, vilket endast delvis är tillfyllest. Dessutom bedömer vi att det saknas ett systematiskt arbetssätt för att löpande identifiera brister i avtalsefterlevnad och förvaltning.

Stickprovskontrollerna i granskningen visar på risk för att minst en otillåten direktupphandling har genomförts under granskningsperioden. Stickprovskontrollerna visar även på brister vad gäller dokumentation av avtalsuppföljningen.

Vidare genomförs det inte några systematiskt förekommande informations- eller utbildningsinsatser som syftar till att säkerställa följsamhet till lagstiftning och interna bestämmelser eller riktlinjer.

Slutligen kan granskningen konstatera att det inte genomförs några systematiskt förekommande och dokumenterade uppföljningar och utvärderingar av avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen på aggregerad nivå i kommunen. Den politiska styrningen och kontrollen över området bedöms därför som bristfällig.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja 	
Revisionsfråga	Bedömning
Har kommunstyrelsen säkerställt att det finns en tydlig och dokumenterad styrning och organisering av avtalsförvaltningen i organisationen?	Nej
Har kommunstyrelsen tillsett att det bedrivs ett systematiskt arbete för att identifiera och hantera risker/brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen?	Endast delvis
Har kommunstyrelsen säkerställt att avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen genomförs på ett effektivt, ändamålsenligt och lagenligt sätt?	Endast delvis
Har kommunstyrelsen säkerställt att organisationen tar del av tillräcklig information och genomgår utbildning för att säkerställa en god avtalsefterlevnad och en effektiv avtalsförvaltning?	Nej
Utvärderar kommunstyrelsen organisationens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning regelbundet för att säkerställa dess effektivitet?	Nej

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Säkerställa följsamhet till vad som anges i kommunfullmäktiges policy och riktlinjer inom området, se avsnitt 6.1.3.
- Tillse att det genomförs systematiska och dokumenterade kontroller/uppföljningar i syfte att säkerställa följsamhet till krav som anges i avtal, se avsnitt 6.3.3.
- Tillse att det genomförs systematiskt förekommande informations- eller utbildningsinsatser som syftar till att säkerställa följsamhet till lagstiftning, avtal och interna bestämmelser/riktlinjer kring avtalsförvaltning och avtalsefterlevnad se avsnitt 6.4.1.
- Följa upp och utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning i kommunen för att säkerställa följsamhet till vad som anges i kommunfullmäktiges upphandlings- och inköspolicyn samt riktlinjer för upphandling, se avsnitt 6.5.1.

2 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning fått i uppdrag av Älvsbyns kommuns revisorer att översiktligt granska kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2026.

God avtalsefterlevnad och effektiv avtalsförvaltning är en förutsättning för kommunens ekonomiska styrning och har en direkt påverkan på hur effektivt resurserna används och hur väl kommunens behov tillgodoses. När avtal inte följs, eller när det saknas tillräcklig kontroll över hur avtal efterlevs i praktiken, uppstår risker som onödiga kostnader, bristande kvalitet i leveranser, ineffektivt nyttjande av kommunens resurser samt potentiella lagbrott. Detta kan i förlängningen påverka kommunens förmåga att fullfölja sitt uppdrag både verksamhetsmässigt och ekonomiskt.

Det är därför av stor vikt att kommunen har en ändamålsenlig och tydligt definierad styrning av sin avtalsförvaltning. Detta innebär att tecknade avtal måste vara kända, tillgängliga och aktivt följas upp av ansvariga verksamheter, samt att leverantörer kontinuerligt utvärderas för att säkerställa att avtalade villkor efterlevs. Genom att etablera strukturerade rutiner för avtalsuppföljning kan kommunen inte bara minska risken för avvikelser och oplanerade kostnader, utan också stärka sitt strategiska resursutnyttjande, öka transparensen och säkerställa att avtalade tjänster och leveranser håller överenskommen kvalitet.

Mot denna bakgrund har kommunens revisorer, utifrån sin riskanalys, identifierat behovet av att granska och utvärdera kommunens arbete med avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning för att säkerställa att styrning, kontroll och uppföljning sker på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Granskningen har avsett att besvara följande revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen säkerställt att det finns en tydlig och dokumenterad styrning och organisering av avtalsförvaltningen i organisationen?
- Har kommunstyrelsen tillsett att det bedrivs ett systematiskt arbete för att identifiera och hantera risker/brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen?
- Har kommunstyrelsen säkerställt att avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen genomförs på ett effektivt, ändamålsenligt och lagenligt sätt?
- Har kommunstyrelsen säkerställt att organisationen tar del av tillräcklig information och genomgår utbildning för att säkerställa en god avtalsefterlevnad och en effektiv avtalsförvaltning?

- Utvärderar kommunstyrelsen organisationens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning regelbundet för att säkerställa dess effektivitet?

3.1 AVGRÄNSNING OCH ANSVARIG STYRELSE/NÄMND

Granskningen avsåg kommunstyrelsen och har avgränsats till inköp genomförda under år 2025–2026 (upphandlingar och avtal kan vara ingångna tidigare).

4 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- 5 kap. 1 § och 6 kap.1, 6,13,37,38, 44, §§ kommunallagen (2017:725), KL
- Lag om offentlig upphandling (2016:1145), LOU
- Upphandlings- och inköspolicy
- Riktlinjer för upphandling

5 METOD

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av bland annat delegationsordning för kommunstyrelsen, kommunstyrelsens plan för intern kontroll samt protokoll.
- Intervjuer har genomförts med kommunstyrelsens ordförande, kommunstyrelsens vice ordförande, ekonomichef, controller samt inköps- och upphandlingsstöd.
- Registeranalys av samtliga genomförda inköp under en tolv månadersperiod i syfte att kartlägga eventuell förekomst av inköp som riskerar att vara otillåtna direktupphandlingar samt leverantörstrohet.
- Stickprovsvisa kontroller av genomförda köp/avrop från tecknade ramavtal samt uppföljningen av dessa avtal. Syftet var att kontrollera avtalstrohet samt avtalsuppföljning.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet till att faktakontrollera rapporten.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 ANSVARSFÖRDELNING

6.1.1 Kommunfullmäktiges viljeinriktning och ansvarsfördelning

Kommunövergripande policy

Kommunfullmäktige har beslutat om en upphandlings- och inköbspolicy¹ som omfattar alla typer av upphandling i kommunen, inklusive direktupphandlingar och inköp. Enligt policyn ska hållbarhet bejakas i samtliga upphandlingar i enlighet med policy för hållbar tillväxt. Krav på ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet ska ställas med tagen hänsyn till upphandlingens karaktär. Det uppges vid intervju att det inte finns någon policy för hållbar tillväxt. Däremot har kommunfullmäktige behandlat² en slutrapport för ett projekt med namn "hållbar tillväxt".

Det anges i upphandlings- och inköspolicyn att krav som anges i leverantörsavtal ska bevakas. Kontroller ska ske både i avslutade och pågående leveranser. Analysen av kontrollerna ska användas som underlag vid beslut om nyttjande av möjlighet till förlängning av ingångna avtal. I samband med att avtal tecknas ska det genomföras en analys av vilka krav som ska följas upp och i vilken omfattning det ska ske. Vi har begärt men inte tagit del av exempel på sådana uppföljningar. Vid intervju uppges det att en sådan typ av uppföljning inte är systematiskt förekommande eller dokumenterad.

Uppgifter enligt reglementet och policy

Det anges i kommunstyrelsens reglemente³ att styrelsen ska leda arbetet och samordna utformningen av övergripande mål och riktlinjer för styrningen av hela den kommunala verksamheten. I reglementet anges det även att kommunstyrelsen är ansvarig för drift av kommunens samlade verksamhet.

Enligt upphandlings- och inköspolicyn har kommunstyrelsen det strategiska ansvaret för upphandling och inköp i kommunen. Det anges även att styrelsen ska fastställa delegationer och riktlinjer för upphandling och inköp. Enligt policyn åligger det kommunstyrelsen att säkerställa efterlevnad till det som anges i policyn och i tillhörande riktlinjer. Styrelsen ska även tillse att inköp sker från ramavtal och avtal när sådana finns.

Det anges i upphandlings- och inköspolicyn att kommunens ekonomiavdelning har det övergripande ansvaret för upphandlingsprocessen medan samtliga chefer har ett ansvar för att tillse att avtal och inköp sker i enlighet med gällande policy och riktlinjer. Enligt erhållen organisationsskiss är ekonomiavdelningen organiserad inom kommunchefens stab.

¹ Upphandlings- och inköbspolicy. Kommunfullmäktige 2023-10-30, § 115.

² Godkännande av slutrapport samt avslut av projekt Hållbar tillväxt. Kommunfullmäktige 2023-10-30, § 120.

³ Kommunstyrelsens reglemente. Kommunfullmäktige 2025-02-24, §§ 20, 22.

6.1.2 Tydliggörande av inköps- och upphandlingsprocessen

Enligt kommunstyrelsens delegationsordning⁴ är löpande beslut om inköp och beställningar inom drifts- och investeringsbudget en del av den löpande driften av verksamheten. Det anges att det är att anse som verkställighet. Vid intervju uppges det att det inte finns några formella begränsningar i kommunen av vilka som får göra avrop från ramavtal.

I kommunstyrelsens delegationsordning anges det att kommunchef, VO-chef, avdelningschef, enhetschef och rektor har delegation på direktinköp till ett värde upp till 50 tkr. Det framgår vidare att samma funktioner även har delegation på beslut om inköp mellan 50 tkr och 100 tkr. I delegationsordningen anges att konkurrensutsättning bör övervägas vid sådana tillfällen. Kommunchef, VO-chef och avdelningschef har delegation på beslut om direktupphandlingar till ett värde mellan 100 tkr och till direktupphandlingsgränsen⁵.

Kommunfullmäktige har, utöver upphandlings- och inköspolicyn, även fastställt riktlinjer för upphandling⁶. Det anges i riktlinjerna att direktupphandlingar till ett värde över 100 tkr ska dokumenteras digitalt i kommunens upphandlingsverktyg. Vid intervju uppges det att det inte finns rutiner som tydliggör riktlinjerna. Däremot anges det att det finns mallar för direktupphandlingar i direktupphandlingsmodulen.

Riktlinjerna för upphandling gör gällande att verksamhetsområdeschefer och enhetschefer är ansvariga för att direktupphandlingar och beställningar följer upphandlings- och inköspolicyn samt riktlinjerna för upphandling. Verksamhetsansvariga chefer ska även kontrollera att det finns avtal för verksamhetsinköp. Det även verksamhetsansvariga chefer som är ansvariga för att agera i god tid när avtal löper ut och beslut ska fattas om en eventuell förlängning ska nyttjas eller om en ny upphandling ska utföras.

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer ska det utses behöriga beställare, vilka ska ha kunskap om hur beställningar ska genomföras och dokumenteras. Det framgår inte av riktlinjerna om andra medarbetare än de behöriga beställarna kan genomföra beställningar av varor/tjänster. Det framgår av riktlinjerna att det även finns investeringskoordinatorer som kan vara behjälpliga i upphandlingsfrågor och vid avrop på avtal. Vid intervju uppges att denna typ av inköpsorganisation inte är etablerad i kommunen. Däremot uppges det att en sådan typ av organisering kan tillämpas inom vissa verksamheter.

Det anges i riktlinjer för upphandling att den som varit ansvarig för upphandling av ett avtal även är ansvarig för att säkerställa leverans av varan/tjänster är i enlighet med avtalet. Enligt riktlinjerna ska det genomföras leverantörsanalyser under avtalets gång i syfte att säkerställa att leverantören uppfyller de krav som ställts i upphandlingen. Vid kommunövergripande upphandlingar är upphandlingsfunktionen ansvarig för analysen och vid övrig verksamhetsspecifik upphandling är verksamhetsansvarig ansvarig för analysen.

⁴ Delegationsordning för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen 2025-06-09, § 113.

⁵ 19a kap. 2 § Lag (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU.

⁶ Riktlinjer för upphandling. Kommunfullmäktige 2023-10-30, § 116.

Det uppges vid intervju att det inte genomförs systematiskt förekommande och dokumenterade leverantörsanalyser.

6.1.3 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **inte** har säkerställt att det finns en tydlig och dokumenterad styrning och organisering av avtalsförvaltningen i organisationen.

Vår bedömning baseras på att kommunstyrelsen inte har antagit styrande dokument som anger på vilket sätt viljeinriktningen i kommunfullmäktiges upphandlings- och inköspolicyn ska fullgöras. Vi bedömer däremot att kommunfullmäktiges riktlinjer för upphandling tydliggör roller och ansvar kopplat direktupphandlingar, avrop från ramavtal, mottagande av leveranser samt leverantörsanalyser. Våra intervjuer och avsaknaden av efterfrågade underlag kopplat till avtalsuppföljning indikerar att bestämmelserna i riktlinjerna inte efterlevs. Vår bedömning är således att kommunstyrelsen inte har säkerställt följsamhet till vad som anges i kommunfullmäktiges policy och riktlinjer inom området.

Vi kan konstatera att kommunstyrelsen har begränsat rätten till att genomföra direktupphandlingar genom sin delegationsordning. Däremot har kommunstyrelsen inte begränsat rätten till att genomföra avrop från ramavtal, trots att avrop kan uppgå till stora summor.

Avsaknad av styrande dokument och bristande efterlevnad innebär risk för otydlig styrning, inkonsekventa arbetssätt och att policyns intentioner inte genomförs i praktiken. Det kan leda till felaktiga upphandlingar, bristande kontroll och rättsliga risker. Att avrop från ramavtal inte begränsas ökar dessutom risken för stora kostnader utan tillräcklig uppföljning och kontroll.

6.2 IDENTIFIERING AV RISKER/BRISTER I PROCESSEN

6.2.1 Systematiskt förekommande kontroller och analyser

Det uppges vid intervju att det inte genomförs några systematiska kontroller/uppföljningar av avtal i syfte att säkerställa följsamhet. Inför avtalsförlängningar förs dialog kring hur det har fungerat. Det uppges vidare att kontakt tas med leverantören då avvikelser har identifierats.

6.2.2 Planer för intern kontroll

I sin plan för intern kontroll år 2025⁷ har kommunstyrelsen inkluderat två kontroller med bäring på inköp och upphandling:

- Kontroll av att direktupphandling görs i enlighet med gällande lagstiftning, riktlinjer och rutiner.

⁷ Internkontrollplan 2025. Kommunstyrelsen 2025-02-03, § 17.

- Kontroll av information om risken för blufffakturor vid introduktion av nya chefer.

Av uppföljning per helår⁸ framgår att inga avvikelser identifierades vid kontrollerna.

Kommunstyrelsen har inkluderat risken för bristande avtalskännedom och avtalsföljsamhet i sin plan för intern kontroll år 2026⁹. Inom ramen för arbetet ska det ske en kontroll av om det skett en egenkontroll inom området och om åtgärder har föreslagits, beslutats eller vidtagits. Resultatet av kontrollen ska följas upp i skyddskommittén samt i delårsrapport och årsrapport. Det beskrivs vid intervju att kontrollen ska svara på om avtal följs samt om berörda anställda känner till avtal. Vid intervju uppges det att ett flertal avtal ska väljas ut och kontrolleras. Däremot var inte omfattningen och metoden för kontrollen helt fastställt vid genomförandet av denna granskning.

6.2.3 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **endast delvis** har tillsett att det bedrivs ett systematiskt arbete för att identifiera och hantera risker/brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen.

Vår bedömning baseras på att kommunstyrelsen inkluderat risker med bäring på direktupphandlingar samt fakturor i sin plan för intern kontroll år 2025. I planen för år 2026 har kommunstyrelsen inkluderat risken för bristande avtalskännedom och avtalsföljsamhet. Vi kan inte bedöma omfattningen och resultatet av kontrollen då kontrollmetoden inte var fastställd vid granskningens genomförande och då resultatet ska rapporteras efter genomförandet av denna granskning.

Vi bedömer att det inte finns något systematiskt förekommande arbetssätt inom den löpande förvaltningen som syftar till att identifiera risker/brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen.

Avsaknad av fastställd kontrollmetod och systematiskt arbetssätt innebär risk för att brister i avtalsefterlevnad inte upptäcks eller åtgärdas i tid. Det försvårar uppföljning och ansvarstagande, och kan leda till ekonomiska förluster, avtalsavvikelser samt minskad intern kontroll.

⁸ Uppföljning internkontrollplan 2025. Kommunstyrelsen 2026-03-23, § 36.

⁹ Internkontrollplan för 2026. Kommunstyrelsen 2026-03-23, § 36.

6.3 INKÖP, AVTALSEFTERLEVNADE OCH AVTALSFÖRVALTNING

6.3.1 Registeranalys

Vi har tagit del av kommunens leverantörsreskontra för perioden första april år 2025 till och med sista mars år 2026. Utifrån leverantörsreskontran har vi sammanställt det totala beloppet respektive leverantör har fakturerat kommunen under den utvalda perioden.

Av vår sammanställning framgår att 58 leverantörer har fakturerat kommunen 875 tkr¹⁰ eller mer under den utvalda perioden. Vi har sedan exkluderat sådana leverantörer och varor/tjänster som uppenbart inte omfattas av lagstiftningen. Till exempel köp hos annan kommun och hyreskostnader. Kvarvarande leverantörer i sammanställningen har sedan jämförts mot erhållen avtalsdatabas/avtalskatalog. Leverantörer som återfinns i erhållen avtalsdatabas/avtalskatalog har exkluderats.

Efter exkludering av underlag och leverantörer med avtal kvarstod inköp från 26 leverantörer. Vi har bett kommunen att återkomma med förklaringar avseende inköp från de kvarvarande leverantörerna. Till exempel om det finns ett gällande ramavtal med leverantören men som inte har registrerats i avtalsdatabasen/avtalskatalogen.

Utifrån förklaringar och erhållna underlag från kommunen har vi kunnat godkänna inköp från 25 av de kvarvarande leverantörerna. Därefter kvarstår ett köp, vilket riskerar att utgöra en otillåten direktupphandling.

6.3.2 Avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning

Inom ramen för denna granskning av vi genomfört en stickprovskontroll av tre ramavtal. Vi har kontrollerat om det har genomförts kontroller/uppföljningarna av de utvalda avtalen i syfte att säkerställa följsamhet till angivna krav. Vi har begärt underlag som påvisar att sådana kontroller/uppföljningar har genomförts.

Urvalet är baserat på den högst generell risk. Det vill säga kategorier där det föreligger en förhöjd risk inom något av de tre hållbarhetsområdena: ekonomi, klimat/miljö eller sociala förhållanden. Exempel på sådana risker är ekonomisk risk i form av höga samlade inköpsvolym, risk för välfärdsbrott såsom arbetslivskriminalitet eller risker kopplade till betydande miljöpåverkan. Kategorin ska även ha en samhällsviktig karaktär. Exempel på kategorier utifrån dessa kriterier är livsmedel, transporter och konsulttjänster.

Inom ramen för stickprovskontrollen av de tre utvalda avtalen har vi begärt ut de tio första fakturorna från och med första april år 2025. I kontrollen har vi kontrollerat om inköpet omfattas av avtalet och om priset är korrekt utifrån gällande avtal. I respektive faktura har vi kontrollerat den första fakturaraden.

¹⁰ Inklusive moms.

Avtal 1

Avtalet avser konsulter för socialtjänsten och upphandlades som en direktupphandling.

Utöver en signerad indexreglering har vi inte tagit del av någon dokumentation som tyder på uppföljning av avtalet. Avtalsägare är inte dokumenterad och det finns ingen dokumenterad uppföljning av krav på vare sig leverantören eller på tjänsten.

Vi har tagit del av tio fakturor.

För samtliga tio fakturor har vi bedömt att inköpet omfattas av avtalet.

Vi bedömer att priset i samtliga tio fakturor är korrekt utifrån avtal.

Avtal 2

Avtalet avser skolskjuts.

Vi har inte tagit del av någon dokumentation som tyder på uppföljning av avtalet. Avtalsägare är inte dokumenterad och det finns ingen dokumenterad uppföljning av krav på vare sig leverantören eller på tjänsten.

Vi har tagit del av åtta fakturor. Vi granskningens genomförande fanns det endast åtta fakturor att ta del av.

För samtliga åtta fakturor har vi bedömt att inköpet omfattas av avtalet.

Vi bedömer att priset i sju fakturor är korrekt utifrån avtal. I en av fakturorna har vi bedömt att priset inte är korrekt.

Avtal 3

Avtalet avser mattransporter från tillagningskök till skolor, förskolor och äldreomsorg inom kommunen.

Vi har inte tagit del av någon dokumentation som tyder på uppföljning av avtalet. Avtalsägare är inte dokumenterad och det finns ingen dokumenterad uppföljning av krav på vare sig leverantören eller på tjänsten.

Vi har tagit del av tio fakturor.

För samtliga tio fakturor har vi bedömt att inköpet omfattas av avtalet.

Vi bedömer att priset i samtliga tio fakturor är korrekt utifrån avtal.

6.3.3 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **endast delvis** har säkerställt att avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen genomförs på ett effektivt, ändamålsenligt och lagenligt sätt.

Vår bedömning baseras på att vi identifierat inköp från en leverantör som vi bedömer riskerar att utgöra en otillåten direktupphandling. Vid förekomst av otillåtna direktupphandlingar riskerar kommunen bland annat att tilldelas en upphandlingsskadeavgift av Konkurrensverket. Utöver detta riskerar även förekomst av otillåtna direktupphandlingar att skapa en förtroendeskada. Vi vill även understryka att kontrollen indikerar att det finns brister i registreringen av avtal i kommunens avtalskatalog, vilket riskerar att försvåra möjligheten för kommunen att kontrollera och genomföra egna uppföljningar av avtal.

Utifrån vår stickprovskontroll bedömer vi att det finns brister i avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen. Detta då vi, i stort sett, genomgående inte tagit del av något underlag som påvisar att det genomförts några kontroller eller uppföljningar av att krav som anges i avtalen följs. Utöver den uppenbara risken för bristande följsamhet till lagstiftning riskerar en utebliven avtalsuppföljning försämra kommunens möjlighet till kontroll av avtalsvillkoren. Däremot har vi endast identifierat en avvikelse i vår granskning av fakturor.

Vi vill dock framhålla att vår stickprovskontroll är baserat på ett mindre urval och är således inte representativ för samtliga inköp och upphandlingar i kommunens verksamhet.

6.4 INFORMATION OCH UTBILDNING

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för upphandling ska ekonomiavdelningen tillse att det finns utbildningsmaterial, en tydlig process samt erforderliga system och mallar. Det framgår även att investeringskoordinatorer ska arbeta med struktur, mallar och utbildning.

Det uppges vid intervju att en dialog initieras då verksamheten ska genomföra direktupphandlingar. Däremot genomförs det inte några systematiskt förekommande informations- eller utbildningsinsatser som syftar till att säkerställa följsamhet till lagstiftning och interna bestämmelser/riktlinjer.

Vid intervju uppges att kommunen inte har ett intranät, vilket försvårar informering om kommande/pågående upphandlingar och avtal.

6.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **inte** har säkerställt att kommunens tjänstepersoner tar del av tillräcklig information och genomgår utbildning för att säkerställa lagefterlevnad.

Vår bedömning baseras på att det inte genomförs några systematiskt förekommande informations- eller utbildningsinsatser som syftar till att säkerställa följsamhet till lagstiftning och interna bestämmelser/riktlinjer. Vår bedömning baseras även på att det inte sker någon kommunövergripande informering kring kommande/pågående avtal. Vi bedömer att detta riskerar att bidra till att avtal fortsätter att nyttjas trots att avvikelser har identifierats.

6.5 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Det uppges vid intervju att det inte genomförs några systematiskt förekommande och dokumenterade uppföljningar och utvärderingar av avtalsefterlevnaden och avtalsförvaltningen i kommunen. Inför avtalsförlängningar ska det föras en dialog kring hur det har fungerat. Denna dialog dokumenteras inte på något systematiskt sätt och informationen sammanställs inte på någon mer övergripande nivå.

Vad gäller uppföljning på politisk nivå framförs det vid intervju att det sker en muntlig och kontinuerlig rapportering kring kommande upphandlingar och eventuella avvikelser kopplat till avtal. Det uppges vidare att denna rapportering inte är dokumenterad.

6.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **inte** utvärderar organisationens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning regelbundet för att säkerställa dess effektivitet.

Vi bedömer att kommunstyrelsen behöver utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning i kommunen för att säkerställa följsamhet till vad som anges i kommunfullmäktiges upphandlings- och inköspolicyn samt riktlinjer för upphandling. En utebliven utvärdering av processen riskerar att leda till ineffektiva rutiner inte identifieras, vilket i sin tur kan leda till högre kostnader, onödiga inköp eller bristande konkurrensutsättning. Detta kan ge långsiktiga ekonomiska förluster och sämre resursanvändning

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte har en ändamålsenlig styrning och kontroll av kommunens avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Säkerställa följsamhet till vad som anges i kommunfullmäktiges policy och riktlinjer inom området, se avsnitt 6.1.3.
- Tillse att det genomförs systematiska och dokumenterade kontroller/uppföljningar i syfte att säkerställa följsamhet till krav som anges i avtal, se avsnitt 6.3.3.
- Tillse att det genomförs systematiskt förekommande informations- eller utbildningsinsatser som syftar till att säkerställa följsamhet till lagstiftning, avtal och interna bestämmelser/riktlinjer kring avtalsförvaltning och avtalsefterlevnad, se avsnitt 6.4.1.
- Följa upp och utvärdera processen för avtalsefterlevnad och avtalsförvaltning i kommunen för att säkerställa följsamhet till vad som anges i kommunfullmäktiges upphandlings- och inköbspolicyn samt riktlinjer för upphandling, se avsnitt 6.5.1.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Fredrik Flodin

Certifierad kommunal revisor

Maria Wiksten

Verksamhetsrevisor/kvalitetssäkrare

Liam Alldén

Verksamhetsrevisor